Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifideliu[m]

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De quarto vicio q[uod] est accidia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

Visual Library

habuit inſidiātem ſibi: ⁊ ille ꝑparauit ci
baria ⁊ portauit ad eū. ⁊ ſic ꝓpter bene/
ficia ſibi ab eo exhibita recōciliat⁹ eſt ei

De accidia.

Accidia ſm Hugonē li. ij. de
ſacramentis ſic diffinit. Acci
dia eſt tediū ⁊ amaritudo ani
mi iordinata: qua iocūditas
ſpūalis extinguitur: ⁊ quodam deſpera
tōis ꝑncipio mēs in ſemetipām ſubuer
titur. Sed Bern. dicit ꝙ accidia eſt q̄/
dam animi torpor quo q̄s negligit aliq̄
bona īchoare aut faſtidit ꝑficere. Sciē
dum ꝙ accidia eſt peccatum graue Pri
mo qꝛ multum diſplicet deo ꝙ homo ē
piger ⁊ tardus ad bonū. ſicut pꝫ ex mul
tis locis ſacre ſcripture. Et ꝑmo ex illo
ꝟbo Apoc. iij. Utinā frigid⁹ eſſes aut
calidus. ſꝫ qꝛ tepidus es ⁊ nō calid⁹ ne/
q̄ꝫ frigidus incipiam te euomere ex ore
meo Calidus eſt q̄ feruens eſt ad bonū
frigidus eſt q̄ ſimplr̄ deſiſtit a bono Te
pidus ꝟo q̄ medio modo ſe habet. Et
dicit glo. interli. ꝙ maior ſpes eſt de fri/
gidis q̄ꝫ de tepidis. Cuius rei hec ē cā
qꝛ tepidi quandā ſecuritatē accipiūt de
hoc ꝙ aliq̄d boni agūt. ⁊ ideo ſe nō cor/
rigūt. Sꝫ frigidi id ē pctōres ſe eſſe ma/
los ꝯgnoſcūt. ideo citius ꝯuertūtur Te
pidus de ore dei euomit qn̄ in deterio/
ra ꝑcipitat. vel quando impenitēs mo/
rit. ⁊ a ꝯſortio ſanctorū remouebit. Qꝫ
etiā accidia deo multū diſpliceat ꝑt ite/
rum oſtendi ꝑ hoc qḋ dꝛ Luce. xv. vbi
ſic habet. Dico vob ꝙ ita gaudiū eſt ā.
d. ſup vno p. p. agente q̄ꝫ ſup nonagita
noue iuſtꝭ q̄ nō in. pe. ⁊c̄ Ibi dn̄s feruē
tem pctōrem poſt conuerſionē nonagin
ta nouē ꝑponit. ſicut dux ī ꝓlo plus di
ligit vnū militem q̄ poſt fugaꝫ reuerſus
hoſtem fortiter ꝑmit. q̄ꝫ eum q̄ nūq̄ꝫ fu/
git. nec vnq̄ꝫ fortiter egit Plus amatur
ager q̄ poſt ſpinas ⁊ tribulos fruct⁹ vbe
res reddit: q̄ꝫ q̄ ſpinas ⁊ tribulos nunq̄ꝫ
habuit ⁊ ſemꝑ ſterilꝭ extitit. Item ꝑt ad
duci qḋ legit Luce. xiij. de ficulnea fru/
ctum non faciente. vbi dꝛ. Succidite il
lam: vt q̄d terram occupat Et quod dꝛ
Math. xxv. Seruum inutilem eiicite in
tenebras exteriores. Ex q̄bus patꝫ q̄n/
tum diſpliceat deo accidia. Secūdo ac
cidia multum diſplicet deo. qꝛ accidio/
ſus magꝭ eſt deo inobediēs q̄ꝫ creature
irrōnales. cum plus teneatur deo ꝓpter
plura bn̄ficia que accepit a deo pre alijs
creaturꝭ. Exemplum de ſole. Poſuit ei
deus ꝑceptum ſoli vt ſingulꝭ diebus ve
niat ab oriente in occidentem. et ſingulꝭ
noctibus reuertatur in orientem. nō pi/
gritatur nec de die nec de nocte nec eſta
te nec hyeme īplere illud preceptum. et
quātūcunq̄ꝫ laborat in vna die: tamen
ſummo mane orit ſeq̄nti die. ⁊ tamē nō
expectat talem remuneratōem laboris
ſui vel talē penam negligentie ſue qualē
homo. Ad hoc videtur habuiſſe reſpec
tum Aug⁹. cum dixit Indecens ē xp̄ia
no ſi radius ſolꝭ eū in lecto iueniat Poſ/
ſet em̄ dicere ſol ſi poteſtatem haberꝫ lo
quendi. Amplius laboraui heri q̄ꝫ tu.
et tamē ego ſurrexi ⁊ tu adhuc dormis.
Poſſumus etiā accipere exemplum ad
deteſtatōnem huius peccati ab eis q̄ ex
terra naſcunt. Uidemus em̄ herbas et
arbores: que cum minimum habeāt initi
um in creſcendo ad magnam quātitatē
peruenire. Et tali exemplo vtitur Sa/
lomon. puer. vi. dicens. Uade ad for/
micam o piger ⁊ ꝯſidera vias eius ⁊ di/
ſce ſapiētiam. q̄ cum nō habeat ducem
nec ꝑceptorēꝫ nec pricipem: parat ī eſta
te cibum vt in hyeme comedat. Poteſt
erubeſcere piger homo ꝙ animal tam ꝑ
uum in futurum ſibi prouidet. ⁊ ipe vſū
rōnis habens non vult ſibi prouidere.
de futuro. Item videmus aquā ſemꝑ
deorſum currere niſi impediatur. ⁊ ſic d̄
omnibus creaturꝭ ⁊ aīalibus. Un̄ Are
ſto. li. xi. aīalium. Nullum ens naturali
ter eſt ociosum. vn̄ in omnibus aīalib⁹

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eſt res mobilis. Ex iſtis elicitur ꝙ acci/
dioſus eſt vilioꝛ oībus alijs animalibꝰ.
Tertio diſplicet accidia deo: qꝛ mundi
amatoꝛes plus laboꝛant ꝓ perituris et
momentaneis reb ꝙ̃ illi qui dicūt ſe eē
ſuos chꝛiſti pꝛo eternis. ſi em̄ conſidere
mus que ⁊ quāta ſuſtinent hoīes ꝓ tē/
poꝛalibus. ⁊ quātum laboꝛant homīes
ſuperbi ad oꝛnādū ſe huic mundo. poſ/
ſemus merito confundi in nobiſipis. ꝙ
adeo pigri ſumus laboꝛare pꝛo regno
eterno ad complacēdum dō. Vñ augꝰ
O ſi poſſemus excitare homīes ⁊ cū ip/
ſis pariter excitari: vt tales eſſemꝰ ama/
toꝛes vite ꝑmanentis: quales ſūt homi/
nes amatoꝛes vite fugientis. Vnd̄ me/
rito diſplicet deo. ꝙ mōi amatoꝛes plꝰ
ſuſtinent: ⁊ plura faciunt ⁊ grauioꝛa ex
ercitia exhibent mūdo ⁊ diabolo ꝙ̃ ſui
xp̄iſpi dō. ⁊ maioꝛē ſollicitudīez hñt oꝛ/
nare coꝛpa ſua cum oꝛnatis veſtib ꝙ̃ ſer
ui chꝛiſti oꝛnare aīas ſuas cū virtutib et
meritis. Vnde abbas pābo vidēs mu
lierem oꝛnatā in alexandria fleuit. ⁊ int̄
rogantib cauſaꝫ ſui fletus ait. Due res
me mouent. vnū de illius ꝑditione Aliō
qꝛ nō habeo tale ſtudiū placēdi dō. qua
le hꝫ iſta q̄ño placet hoīb. B ¶ Se
cundo vitanda eſt accidia qꝛ multū pla
cet diabolo. Pꝛimo qꝛ diabolꝰ accidio
ſos poſſidet quiete ⁊ pacifice Nam acci/
dioſi non cognoſcunt diabolū in ſe q̄eſ/
cere: ideo nō curant eū expellere Q̄ꝫ aūt
diabolus habitat ⁊ quieſcit in accidio/
ſis ad hoc pōt valere illud Mat. 12. De
immūdo ſpū qui veniēs domū inuenit
eā vacātē: vadit ⁊ aſſumit ſeptē ſpūs ne
quioꝛes ſe. ⁊ ingreſſi habitant ibi. Se/
cundo placet illud vitium diabolo: qꝛ p̄
ſtat diabolo fiduciā temptandi hoīeꝫ d̄
alijs peccatis ⁊ eū foꝛtiter aggrediendi.
De multis em̄ vicijs temptat diabolꝰ
hoīem tepidum ⁊ accidioſum: de quib
non audēt homīnē temptare feruentē.
Vnd̄ dicit autoꝛitas Olle feruenti mu
ſce non inſident. Accidioſus em̄ ſe facit
quaſi receptaculum oīm viciorū. Bern̄
de conſideratione. Oim cogitationum
malarum ⁊ temptationū incenſiuū ē oci
um. Nunq̄ꝫ ergo ſit ocioſus ſuus dei.
Auguſtinꝰ. Ocioſitas ſine dei timoꝛe
magiſtra nequiciarum eſt. Sic ergo pꝫ
ꝙ accidia ⁊ ocium eſt oꝛigo oīm viciorū.
Accidia em̄ pꝛecipue ſolꝫ eſſe occaſio lu
xurie. Exemplū de dauid ⁊ ſalomone ⁊
de ꝫodomitis. Etiam ſolet eſſe occaſio
ſuperbie. pſ̄: In laboꝛe hoim non ſunt
⁊ poſtea. ideo tenuit eos ſupbia. etiā ſo/
let eſſe occaſio auaritie. quia non vult la
boꝛaē: id̄o deſiderat mlta habere ſine la
boꝛe. Nolite ergo locum dare diabolo.
Semꝑ aliquid bōi facito: nec te diabo/
lus ocioſum inueniat. Vnde exemplū
in li. vitaſpatrū dixit quidā ſenex ꝙ hō
exiſtens in occupatione bona hꝫ vnum
diabolū eum temptātem. ꝫ hō ocioſus
infinitos demones hꝫ eum ad malum
incitātes. vnde ꝓpꝛius locus ocioſi eſt i/
fernus: ſicut ⁊ diaboli. q̄d ſic ꝑt oſtendi.
C ¶ Conſtat em̄ ꝙ ocioſus in celuꝫ
non recipitur qꝛ celum eſt merces opera
rioꝝ. Vnd̄ Mat. 20. dicit Voca ope
rarios ⁊ redde illis mercedē. vbi notan/
ter ſpecificat oꝑarios. ⁊ non ocioſos.
Neqꝫ in paradiſo recipiunt. Geñ. ſc̄do
Tulit deus hoīem ⁊ poſuit eū in para
diſum vt oꝑaretur. neqꝫ in purgatoꝛio.
Vnd̄ pſ̄. In laboꝛib hoīm non ſunt.
⁊c. Et ideo cum hoībus nō flagellabū
tur. neqꝫ in mundo. Vnd̄ Luc. 13. dici
tur de ficulnea: ſuccide eam vt quid t̄rā
occupat: igitur locus eiꝰ nō erit alibi ni/
ſi in inferno. Tertio placet accidia dia/
bolo. qꝛ hoc vicio tunc maxime homīes
infeſtat ⁊ impugnat quādo ſunt in ſerui
cio dei. vnd̄ ꝑteꝫ dei nititur eis auferre.
nec parum deterioꝛat ſeruitium dei. qꝛ
facit vt pſalteriū cum faſtidio lectum mi
nus ſit deo gratum. ꝙ̃ pſalmus vnꝰ cuꝫ
deuotione ⁊ hilaritate. vnde Hieroñ.
Mallem pſalmū vnum cū deuotiōe et
hilaritate mentis decātare ꝙ̃ totū pſal/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſeriū cū faſtidio ⁊ accidia. Mirū ḡ eſt ꝙ
ſum⁹ ita pigri ⁊ accidioſi cū merces ſit tā
magna. vñ Bernͣ. d̄ ꝯſideratōe. Si la/
bor terret: merces inuitat. vnuſqſqꝫ em̄
ſcḋm ſuū laborē mercedē accipiet. Vñ au
g⁹. Quāta em̄ ſeminauerim⁹ ī opib⁹ bo
nis tm̄ metim⁹ ī fructib⁹. Igit̄ debere/
m⁹ nos cogere ad ſuitiū dei. ⁊ excutere il
lā pigriciā ⁊ accidiā. ⁊ ferueṫ deo ſuire
D ¶ Tertio accidia ē vitāda ⁊ cauē/
da. q2 ē hoī valde nociua. aufert em̄ hoī
bona natuē. bona grē ⁊ bona glīe Pri
mo ei aufert hoī bōa nature. nā accidia
naturale ingeniū ⁊ cetera bōa naturalia
deteriorat. ⁊ ſi nullū dānū aliud faceret
hoī niſi de tpis omiſſione: nō parꝝ dāni
ficaret hoīem. Sꝫ multi ſūt q̄ dānum
iſtō nō reputāt. cū tn̄ nihil nobili⁹ habe
am⁹. nā in vna hora tpis pt̄ hō ꝓmereri
remiſſionē oīm pc̄coꝝ. dei grāꝫ ⁊ et̄nam
glīaꝫ. Scḋo aufert accidia bōa grē. ad
qḋ valꝫ illḋ Mat̄. 25. ḋ ſuo pigro Tol
lite ab eo talētū: ⁊ date ei q̄ hꝫ decē talen
ta. Oīni em̄ habēti dabit̄ ⁊ q̄ nō hꝫ: id
qḋ videt̄ hr̄e auferet̄ ab eo. ⁊ ab eo q̄ nō
hꝫ ſtudiū ⁊ volūtatē opandi ſepe aufert̄
facultas. Iuſto em̄ dei iudicio fit vt q̄ ñ
vult opari duꝫ pt̄ poſtea nō poſſit dum
vult. nec ſolū grāꝫ aufert accidia ꝫ etiaꝫ
fructū q̄ ex grā deberet ꝓcedere. ⁊ ſic au
fert totā vtilitatē hui⁹. Bernͣ Quid mi
tius me ꝓuares: o amara mors vite vſu
q̄ꝫ fructu. Nā vita ſine fructu ḡuior ē q̄ꝫ
mors. Deniqꝫ duplex malū paratur li/
gno infructuoſo ſecuris ⁊ ignis. ¶ Ter
tio accidia aufert bona glīe. q2 bona glo
rie ꝓmittunt̄ ſolū ſtrennuis ⁊ vigilātib⁹
Vñ Luc. 12. Bti ſuī illi quos cū vene/
rit dn̄s inuenerit vigilātes. Amen dico
vobis. ꝙ p̄cinget ſe. Mat̄. 12. Regnuꝫ
celorum vim patitur. ⁊ violenti rapiunt
illud. E cōtrario pigri ⁊ accidioſi amit/
tunt illud. Unde leo papa in quodam
ſmone. Non dormiētib⁹ ꝓuenit regnū
celoꝝ: nec ocio nec deſidia torpentib⁹ be/
atitudo et̄nitatis ingerit̄.

¶ De filiab⁹ accidie. E

Sequit̄ de filiab⁹ accidie que ſtꝫ
⁊ qn̄ ſunt pc̄cā mortalia: Circa
qḋ ſciendum ꝙ p̄ma filia eſt pu
ſillanimitas. i. kleynmutigkeyt. Eſt ei
puſillanimis q̄ magnis exiſtēs donis dī
gn⁹ his nō dignificat ſeip̄ꝫ. ſic bñ diſpo
ſitus ad ꝟtutes vel ad ſciam ⁊ ad alioꝝ
directōem non vult ſcḋm ſuā poſſibilita/
tē opari vt his ſe dignificet. Contraria
tur em̄ legi nature. Oīa em̄ ſcḋm ſuā na/
turalem inclinatōem exequunt̄ ſuas ac
tiones ſcḋm cōem cōmenſuratōem ſue po
tentie. vt pꝫ in reb⁹ tā cognitōe carētib⁹
q̄ꝫ cognitōem habentib⁹. Quia quādo
qꝫ tn̄ puſillanimitas ꝓcedit ex ſupbia Cū
qua puſillanimis nimis innitit̄ ſue perti
nacie ⁊ ꝓprie ſententie qua reputat ſe in/
ſufficientem ad ea que pt̄. Vnḋ ꝓuerb
26. Sapientior ſibi ſtult⁹ videt̄ ſeptem
viris loquentib⁹ ſentētias) multotiēs ē
pc̄cm mortale. ſcꝫ qn̄ ex hac ptinacia pu
ſillanimus abutit̄ ſuis bonis naturali/
bus. vel gratijs diuinitus ſibi datis nō
tendēdo ad bona: ſed diuertendo ad vi/
lia ⁊ ad mala. Vnde domin⁹ ſuum pi/
grum dānauit ⁊ puniuit. q̄ acceptā pe/
cuniā dn̄i ſui ſuffodit in t̄rā. ⁊ non eſt o/
perat⁹ in ea ꝓpter quendam puſillanimi
tatis timorem. Ad iſtā filiā accidie poſ
ſunt reduci tepiditas mollicies ⁊ ſomno
lentia. q̄ ab alijs ſpēs accidie ponuntur
Unde mollicies qñqꝫ eſt pc̄cm magnū
ſcḋm eundem Hermannū de ſchilditz. ſ.
qn̄ homo non renitit̄ carnalib⁹. ſed vo/
luntarie eas inualeſcere pmittit. Sōno
lentia āt que vigilātie ⁊ cautele opponit̄
p̄t eſſe cauſa mortalium pc̄corum. ⁊ qn̄
qꝫ pc̄cm mortale. vt q̄ndo homo nō eſt
cautus ⁊ vigilās in his q̄ neceſſaria ſunt
ad ſalutem. Tepidus eſt modicus ⁊ re/
miſſus amor ad bonū. F ¶ Scḋa fi
lia accidie eſt malicia. que ſignat inimici
tiam quaꝫ habet aliquis ad virtutes ꝙ
fit inimicus ꝟtutum. ⁊ ex pigricia ⁊ nau
ſea dolet de hoc qḋ aliq̄d boni dꝫ facē

ſcʒ ieiunare. orare. miſſam audire. ꝛ ſic ð
alijs. Sed libenter iret ad choreã: hoc
eſſʒ ſibi dulce ꝛ delectabile. ꝛ ſic de alijs
Ergo confitendum eſt hic ſi malum cuʒ
gaudio perpetraſti. ꝛ bonum opus cuʒ
triſticia feciſti. ꝛ cum tedio magno. Ita
ꝙ vna hora in eccleſia longior tibi videt̃
ꝙ̃ tres in foro vel in chorea. Et hoc eſt
ſignum ꝙ ſunt vacui a gratia. ꝛ cor eorũ
plenum eſt cum mundanis delectationi
bus ꝛ gaudijs. Unde apl's: i. Corin: ij
Animal' homo non ꝑcipit ea que dei ſtʒ
Unde beatus Aug⁹. li. x. confeſſionũ.
Gaudium diuine dulcedinis nõ degu/
ſtas. ſi carnali delectatione cor mac'as
Unde Bern̄. in q̃dam ep'a. Quomõ
ignis ꝛ aq̄ ſimul eſſe non poſſunt. ſic ſpũ
ales ꝛ carnales delitie in eodem ſe nõ cõ
patiunt̃. G ¶ Tertia filia eſt ran/
cor ꝛ ſequitur ex ſecunda. ſcʒ ꝙ non ſolũ
odio virtutes: ſed etiam illum qui ſuadʒ
mihi v̓tutes ꝛ vult me trahere ad bonũ.
Verbi gratia. Si aliquis diceret mihi
ꝙ deberem ire ad ſ̓monem vel ad miſſã
vel orare deberem: vel ſi aliquis me fra
t̃ne ammoneret ꝛ corriperet ꝓ exceſſib⁹
meis. Vel predicaret mihi quid fugien
dum ſit. ſcʒ pc̄c̄a quid ſ̓uandum ſcʒ p̄ce
pta ꝛ v̓tutes. quid timendum ſit. ꝛ me/
morãdum. ſcʒ mors ꝛ extremum iudici/
um. quid deſiderãdum ꝛ petendum. ſcʒ
gratie ꝛ virtutes in preſenti ꝛ gl'ia ĩ futu/
ro: illum odirem ꝛ toruo vultu reſpicerẽ
hoc ꝓuenit ex nimia triſticia et pigricia
quam quis habet: ꝛ non vult reſiſtere. ꝛ
ita mens ꝛ cor amaricãtur ꝙ nihil boni
ſapit. ꝛ talis mentis amaritudo rancor
dicit̃. Unñ Hermãnus de ſchilditʒ lo/
quẽs de his duabus filiab⁹ dicit ꝙ ma
licia eſt quoddã firmatũ odiũ ad repul
ſationẽ oĩm mediorũ ad deũ reducẽtiuʒ
ꝛ cõſtat ꝙ eſt grauiſſimũ peccatũ. Un
de Richar. ſup illud. nõ in fermẽto ma
licie dr̃ ꝙ malicia eſt ex propoſita delibe
ratõe malo cognito malo aĩo conſenti
re. Unde etiaʒ Chriſoſ. ſup Mat. Si
cut ignis quãto amplius ligna ſuſcepe
rit in maiorem flãmã ſe erigit: ſic anima
mala quãto magis veritatẽ audierit: eo
amplius in malicia excitatur. Sed ran
cor ſ̓m Hermãnum de ſchilditʒ cuʒ ſit
quedaʒ amaritudo ꝛ abominatio v'l de/
teſtatio virtutum vel hominũ ad ſpũa/
lia inducẽtium vel etiã ipſorum bonoꝝ:
ſemper ẽ peccatũ mortale: licet p̄mi mo/
tus poſſint eſſe peccata venialia. Quia
ſ̓m eundem abominatio ſpũalium ſ̓m
genus ſuum eſt graue peccatum morta
le: multo magis ꝙ̃ tedium boni: niſi cõ/
ſiſtat in p̄mis motibus ſenſualitatis.
Quando em̃ ad deliberatõem ratõnis
ꝛ conſenſum voluntatis pertingit: ẽ val
pe graue peccatum. Quia eſt quedam
periculoſa renitentia contra ſpũalia ꝛ di
uina. ps̃. Tu vero odiſti diſciplinam.
Quarta filia eſt torpor. ꝛ eſt quedaʒ in/
ſenſualitas ꝓpter quã homo nõ p̄t indu/
ci ad executõem mãdatorum dei: hoc ẽ
ꝙ homo tam ſtolidus ꝛ durus ꝛ peruer
ſus erit ꝙ non p̄t induci ad ſ̓uãdum p̄/
cepta dei. Et torpor circa p̄cepta eſt pec
catum mortale ſ̓m genus ſuum. quo i/
cidit in rõem inobedientie. Ad hanc fili
am accidie reduci poſſunt dilatio tardi/
tas: negligentia. Pro quo ſciẽdũ ꝙ ſ̓m
Hermãnum de ſchilditʒ dilatio eſt mł'/
tiplex. ſcʒ conuerſionis que eſt valde pe/
riculoſa qr contra ſapientem. Ecci. v.
Ne tardes ꝯuerti ad dñm ꝛ ne differas
de die in diem. ſubito eĩ veniet ira illius
ꝛ in tp̄e vindicte diſperdet te. Iteʒ ẽ di/
latio confeſſionis que ſine peccato mor/
tali vltra annũ differri nõ poteſt. vt patʒ
extra de pe. ꝛ re. oĩs vtriuſqꝫ. Et exiſten
ti in peccato mortali dilatio cõfeſſionis
eſt valde periculoſa ꝛ damnoſa. qr q̄ cul
pam mortalis peccati mox expiare ñ cu
rat: cito ad aliud mortale cadit. Qr ſ̓m
Gregꝫ. Unũ peccatũ mox ſuo põdere
ad aliud trahit. Item eſt dilatio incho
ationis boni operis vt patet ꝑ eos q̄ di
cũt cras cras more coruorũ q̄uſqꝫ mors

veniat. Unde augꝰ. 8. confeſſ. Quā/
diu ꝛ cras: q̄re non mō. q̄re non ex hac
hora finis eſt torpedinis mee ¶ De tar
ditate q̄n̄o ſit pcc̄m: Sciendum ꝙ tar/
ditas ꝛ negligentia ſm̄ reatū pcc̄i ſatis
incidunt cū ꝑmiſſis. qꝛ circa ꝑcepta ſta/
tim implenda. tarditas pōt eſſe quādo
ꝗ peccatū mortale: ꝛ multo magꝫ negli
gentia. ſicut ſi quis eſſet in pcc̄o mortali
ſi tardaret de hoc confiteri donec miſſā
dixiſſet peccaret mortalr̄. etiā ſi ſtatim
poſt miſſam confiteret̄. ꝛ multo magis
ſi totaliter negligeret cōfiteri. H

¶ Quinta filia accidie eſt deſperatō. qꝛ
diffidentia meritoꝝ mater eſt diffidētie
premioꝝ. Dicunt eñ aliqui ex nimia ac
cidia ego non poſſim iſta facere. veniā
vbi poſſim. ꝛ ſic quaſi deſperant d̄ vita
eterna. Sed ſi ſine labore ꝛ bono opere
vitā eternā habere poſſent: tūc bene re/
ciperent. Et eſt grauiſſimū peccatorum
deſperatio. Unde Iſid̄. de ſūmo bono
Deſperatio peior eſt om̄i pcc̄o. Uñ etiā
Augꝰ. ſuper Iohem. De nemine deſpe
rādum eſt cum eſt in hac vita. Solū eñ
deſperatōis crimen eſt: qd̄ mederi nō p̄t
Sciendū ſm̄ Hermānum de ſchilditz
Deſperatio eſt pcc̄m mortale: imo gra/
uiſſimum pcc̄m. ꝛ pcc̄m in ſpm̄ ſanctū
apud ſanctos doctores. Tamē ſic̄ alia
peccata hꝫ quoſdam primos morꝰ licet
valde periculoſos: tamen non ſemꝑ for
te habentes rōem peccatoꝝ mortalium

¶ Sexta filia accidie eſt euagatio circa
illicita. Qui eñ abſorptus eſt triſticiam
non habens in ſe vbi delectetur euagat̄
ad exteriora querens delectatōem. Qñ
eñ hō non habet delectatōem in deo.
tunc querit ꝯſolatōem ab extra. qꝛ aīa
hoīs ſine delectatione eſſe nō p̄t: ꝛ iſta
euagatio ſepius eſt peccatū mortale. ſ.
qñ talis euagatio circa talia obiecta ver
ſatur: que ſm̄ ſe ſūt peccata mortalia. in
quibꝫ aliquis moroſa delectatione mo/
ratur nō ſolū aīo talia operandi: ſed cau
ſa oblectādi aīm in talibꝫ. vt ſuꝑ de pec
cato moroſe delectationis dictū eſt: tal̄
euagatio eſt peccatū mortale Iſta enim
euagatio facit homīes inſtabiles ꝛ imꝑ
ſeuerātes Nota ꝙ indeuotio ꝛ euagatō
ex ꝓpoſito ꝛ ſcienter vel ex mala cōſuetu/
dine circa horas canonicas dicendas.
circa miſſas legendas: ꝛ circa quodlibꝫ
officium diuinū ꝛ in locis ſacris q̄n̄doꝗ
poſſunt eſſe pcc̄a mortalia. ſꝫ qñ homo
ita remittit̄ circa talia ꝙ ita indeuotꝰ et
vagabundꝰ in mente ſit ꝙ vel verbū ad
ſe ꝑtinens vocaliter non dicit vel trunca
te vel indeuote ꝛ abſꝗ omni intentione
dictum ab alijs non attendit. vl' diſſolu
tiōem nimiā ꝛ irreuerētiam in choro. vl'
circa altare vel in eccleſia facit. quia ex ꝑ
cepto eccleſie tenētur qui in ſacris ordini
bus ſunt cōſtituti ſtudioſe ꝛ deuote cele
brare officium nocturnū ꝛ diurnum. vt
habet̄ extra de cele. miſſaꝝ. c. pſbyt̄. ꝛ c.
dolentes. Et q̄ dimitteret vnā horā ſciē
ter ꝛ ſine cā rōnabili peccaret mortaliter
Ideo habēt bñficia. ꝛ circa curā tpaliū
nō occupātur: ſicut ſeculares. vt ideo de
uotiꝰ ꝛ attentiꝰ attēdāt do. I

¶ Se/
quit̄ ꝯſiderare q̄n̄o tedium boni ſit pec/
catū mortale. Pro quo ſciendum ꝙ ſm̄
Hermānū de ſchilditz tediū boni pōt
ꝯſiderari tripl'r. Uno mō ꝓut eſt q̄daꝫ
motus naturalis ex laſſitudine corporꝫ
poſt exercitiū ſpūale ꝓueniēs ꝛ ſic nō eſt
pcc̄m. Scd̄o mō ſm̄ ꝙ eſt morꝰ appeti
tus ſenſitiui ꝯtriſtari d̄ ope ſpūali labori
oſo. ꝛ p̄t eſſe pcc̄m veniale q̄n̄tūcūꝗ etiā
iſte appetitꝰ ſit deliberatꝰ. qꝛ ꝯſenſus in
veniale nō eſt niſi veniale. Uerbi gratia
Sicut cāto vel oro cum tedio. ꝛ tñ ꝓpt̄
ea nolo dimittere ꝛ ſic eſt ſolum veniale
Tertio modo. cū hoc tedium redūdat ī
omiſſionem eoꝝ que ſunt neceſſaria ſa/
luti ꝛ ad que hō neceſſario tenetur. ꝛ ſic
eſt mortale Uerbi gratia. Sicut nō au
dire miſſam in die dñico. vel penitenti/
am iniunctam non complere. Cū autē
tedium redundat in ꝯſenſum ratiōis vl'
voluntatis bonum diuinū non amātis

vel cum faſtidio recogitantis: eſt pecca/
tum mortale. Tum ex eo ꝙ rō ⁊ volun/
tas cum triſticia feruntur in bonū de q̄
gaudendum eſſet ꝙ directe cōtrariatur
charitati. Tum etiam quia tale tediuȝ
redundat in omiſſionē eorum que neceſ
ſaria ſūt ſaluti. ſcȝ diligere verum bonuȝ
⁊ declinare a malo. Si aūt tedium illō
ex omiſſione bōi ⁊ difficultate aggrediē
di bonū ducit in deſperationem: tunc iā
accedit ad peccatū in ſpiritūſanctū. Et
ſi tediū ita creſcit. ꝙ inijciat ſibi manus
tūc iam ſimilis erit iude. qui laqueo ſe ſu
ſpendit. ergo magna mala oriri poſſunt
ex tedio ⁊ ex accidia. niſi ei reſiſtatᷣ.

Accidia palliat ſe ſub triplici ſpē
virtutuȝ. Et pmo ſub ficta ſpecie
diſcretōis. quod maxime appa/
ret in illis qui dicūt ꝙ libenter exercerēt
ſe in operib ſtrennuis: niſi in hoc metā
diſcretionis ⁊ naturalis virtutis excede/
re ſe timerent. Remedium contra illud
eſt ꝙ multi debiliores eo magis ardua
ꝑ cooperatōem diuine gratie operātᷣ ꝙ̄
ſint illa ad que ꝑ diuinum iſtinctum ali/
quotiens ipi inclinātur. Et ꝙ firmiter
ſperet in adiutorio diuino qui ipm per
ſuam gratiam in bonis actib poterit vi
gorare. vt etiam cōfidenter dicat cū apo
ſtolo. Omnia poſſum in eo qui me con
fortat. Certa igitur cauſa eſt: quare pau
ci ſunt feruentes in exercitio virtuoſo. ra
ri ſunt qui plene deo confidunt: ꝙ poſſit
eos confortare. Secūdo occultat ſe ſub
ſpecie humilitatis. Sicut qui dicūt: ꝙ
libenter feruētius orarent: ⁊ crebriꝰ ele/
moſynis ⁊ operib pietatis inſiſterent.
ſi ex hoc fauorē humane laudis ⁊ ꝓpriā
cōplacētiā incidere nō timerēt ne melio
res apud homīes reputarentur: ꝙ̄ ſunt
coram deo. Remedium contra hoc: ꝙ
qū homo timet ꝙ de virtutuꝫ exercitio ali
quid incidat cōplacentie ꝓprie vł huma
ne: tūc ꝓpter timoreȝ complacētie debet
diligenter pēſare. vtꝝ ad talia opa exer/
cēda in publico aſtringatᷣ ex neceſſitate
vel ex charitate. Et ſi ex nccītate aſtrin/
gatur. puta ꝙ ꝑtinet ad veritatem vite
ſicut doctori incumbit veritatꝭ doctrina
in publico. vel etiam audire miſſam. da
re elemoſynā. audire ſermoneȝ. ordinet
pmam intentōem in deum. ⁊ ſi occurrit
reſiſtat. Et tunc ꝓpter timorem cōplacē
tie incidēde non dimittat in publico fre
quentare. quia ſi illabitur de hoc cōpla
cētia: ille reſiſtat ⁊ dicat cū Bern. Prop
ter te non incepi: nec ꝓpter te dimittam.
Si autem aſtringatur ad illa ex chari/
tate vel volūtatis arbitrio: tunc debȝ eā
tam diu frequentaᷣe in priuato donec ex
frequentia actuum effectus eius tm̄ fir/
metur in bono virtutis ⁊ in amore diui/
no. ꝙ poſſit illos actus etiam in publico
ſine periculo cōplacētie exercere. Ter
tio occultat ſe ſub ſpecie deuotōis ⁊ ſpi/
rituałᷣ feruoris: Quod apparet in his q̄
dicunt ſe ideo ꝑtermittere q̄rundā virtu/
tum exercitia (ad q̄ reqritur exterior oc/
cupatio) vt intime ꝯtemplatiōi ⁊ feruo/
ri deuotōis amplius ad deum inardeſ/
cant. Et tales in illum errorem incidūt
ꝙ dicūt: ꝙ exiſtentes in ſtatu ꝑfectionis
et contemplatōis in eleuatiōe corporis
chriſti nō debent aſſurgere nec ei reuerē
tiam exhibere: dicētes hoc eē imꝑfectio
nis ſi a puritate ⁊ altitudīe ꝯtemplatio
nis tantū deſcenderēt. ꝙ circa ſacramen
tū xpi aut humanitatē ⁊ paſſionem xpī
aliq̄d cogitarent. Sȝ illud eſt nimis er/
roneū. qꝛ nulla pōt eſſe tāta deuotio. dū
tamē homo nō rapiatur ſupra ſeipm. et
a ſenſibus extrahatᷣ. q̄ hoīem poſſit ab/
ſoluere ab obligatōe que tenetᷣ preceptꝭ
dei ⁊ ſtatutis eccīe q̄bus homo aſtringē
tur ad deo grās referendū de bn̄ficio in
carnatōis ⁊ paſſiōis xpi ⁊ eius ſacramē
tis. Et ideo nulla pt eſſe tā feruens de/
uotio q̄n hō teneatᷣ in eleuatōe corporis
xpi (q̄ paſſionē dominicā repn̄tat) flec/
tere genua. ⁊ reuerētiam deo exhibere.
Exemplū. erat q̄dā q̄ ſe valde reputa/
bat eē deuotā. que vna vice īfra miſſaȝ

ꝓſternebat ſe: ⁊ noluit eleuaꝛe caput: tūc miles ſtās circa eā dixit ei. Erigas te iā eniꝫ eleuat̄ corp⁹ xp̄i. Et illa. Ego ſū ſuꝑ hoc. ⁊ ſic ſe nō erexit. Tūc miles iterū et iterū ammonuit eā. Et illa vt antea rn̄/dit ſibi. Tūc miles cū ꝓprio pede reiecit eā de ſede dicēs. in noīe diaboli es tu ſuper hoc ꝙ debes exhibere reuerentiam creatori ⁊ redemptori tuo.

¶ Remedia contra accidiam.

Sequitur de remedijs ꝯ accidiā Quorum ꝑmum eſt ſcḋm wilhel. lugd̄. diuerſitas occupationuꝫ. Hoc remediū hꝫ in vitaſpatrū. vbi legitur ꝙ btūs anthoni⁹ temptat⁹ ſpū accidie: ⁊ reſiſtēs in heremo dicebat. Domine ſaluari deſidero: ſꝫ vane cogitationes nō ꝑmittūt me. quid nā faciā. ⁊ quomō ſaluari debeo ōn̄de mihi. ⁊ reſpiciēs: vidit quendā aſtātē torquētem funiculuꝫ qui ſibi ſimilis erat. deinde ex opere ſurgentē ⁊ orantē. ⁊ iterū ſurgentē ⁊ plectas facientē de palmis. ⁊ ide rurſus ad orōnem ſurgentē. Erat āt ille angelus dn̄i ⁊ dixit ei. ⁊ tu ita faciens anthoni ſaluaberꝭ A ¶ Scḋm remediū ē ꝯſideratio laboris xp̄i q̄ ꝑ tēpus laborauit in t̄ris. Vn̄ d̄ Greg⁹. Si paſſio chriſti ad memoriā reducit̄. ⁊c̄. Mat. xi Nō ē ſeruus maior domīo. Magna ſuꝑbia eſt ſi velit quieſcere ſeruus ex quo laborauit domin⁹. Laborauit aūt dn̄s ieſus chriſtus primo in natiuitate cū ad durū preſepiū poſitus fuit: ⁊ vilib⁹ panniculis inuolutus. Vn̄ dicit ꝑ ꝓpham. In laboribꝫ a iuuentute mea. Scḋo laborauit corde ꝑ anxietatē ⁊ triſticiā ⁊ cōpaſſionē quā habuit ſuper pcc̄ores. Marci. viij Miſereor ſuꝑ turbā. Tertio laborauit ore ꝑ predicationeꝫ. Ps̄. Laboraui clamās. rauce facte ſunt fauces mee Sed heu pauci audiunt chriſtum: cū tn̄ terra audiuit clamorē ſuum cuꝫ tremuit tempore paſſionis ⁊ petre q̄ ſciſſe ſunt Sed heu miſeri pctōres eum in ſuis p̄dicationib⁹ audire nolūt vt ꝯuertant̄ ⁊ ſaluent̄ Quarto laborauit ſuis pedib⁹. qꝛ circuībat ꝑ caſtella annūciās regnū dei. Nō enī iuit in equo vel in curru. ſꝫ nudis pedibus. Johis. iiij. Fatigatus ih̄s ex itinere ſedit ſuꝑ puteū. Quinto laborauit ocul̄. ſ. lachrymas effundēdo. vn̄ Job. xvi. Facies mea intumuit a fletu. Sexto laborauit toto corꝑe ⁊ oībus mēbris ſudorē ſanguineū ſudando. flagellis eū cedendo. crucē portando. ⁊ in ea expanſus toto corꝑe moriendo. Ergo merito exēplo ipius laborare debemus. ⁊ non ociari. Joh. xiij. Exēplū enī dedi vob̄. ¶ Tertiū remediū eſt cōſideratio liberatōis. qꝛ ꝑ laborē quē hic patimur liberamur a laborib⁹ ⁊ a penis eternis. de q̄bus d̄r ps̄. Laborabūt in eternum ⁊ viuent adhuc in finē. Vn̄ Greg⁹. Dū laboē trāſitorio atterimur a ꝑpetuo labore liberamur. Sed pctōꝛ nō p̄t euadere q̄n aut eternal̄r oporteat eū puniri. aut hic ad tp̄s laborare: ⁊ ꝓ peccatis ſatiſfacere ꝑ tribulatōem ⁊ alia bona exercitia. Vn̄ ſi q̄s ꝯſideret diligēter fortes ⁊ eternas penas inferni: leues reputabit labores ⁊ p̄ſſuras hui⁹ mūdi. Vn̄ Grego⁹. ſuꝑ illud Math. viij. Eijcient̄ in tenebras exteriores Dicit in iferno erit frigus intolerabile. ignis inextiguibil̄. vermis immortalis. fetor intolerabil̄. tenebre palpabiles. flagella cedentiū. horrida viſio demonū. ꝯfuſio peccatorū. deſperatio oīm hoim Erit enī miſerꝭ mors ſine morte. defectus ſine defectu. qꝛ ibi mors ſꝑ incipit ⁊ deficere neſcit Ex quo ſeq̄tur ꝙ merito debem⁹ hic vniuerſal̄r operari vt ab illis eternis malis liberemur. B ¶ Quartū remediū ē cōſideratio tēporis in quo ſumus cōſtituti. quod eſt tp̄s gratie. qꝛ nos ſumus ī die et antiq̄ fuerūt in nocte. Vn̄ apl̄s Nox p̄ceſſit. dies aūt appropinquabit. ḡ magis rep̄henſibiles ſunt q̄ tp̄e gratie ꝙ̄ q̄ ante in veteri teſtamento ocioſi fuerunt.

Et hoc ꝓpter ꝑcioſitatem tp̄is in quo
ſumus. Vñ Berñ. Nihil ꝑcioſius tp̄e
et ergo vt poſſimus digne rōem redde/
re ꝑ eo debemus illud vtiliter expēdere
Vñ Greg⁹. Sicut capillus capitis nō
peribit: ſic nec momentū tp̄is. q̇n de eo
oportꝫ nos reddere rōeꝫ q̄ño illud expē
derimus. hocq̨ eſſet memorādum om
ni die ꝛ om̄i hora. ſicut legit̄ de quodaꝫ
bono hoīe. ꝙ q̄ñcūqꝫ audiuit horalogi
um ſignare. tunc ſꝑ dixit. O deus iterū
vnā horā tp̄is g̅r̅e expendi: de quo tibi
redditurus ſum rōnem q̄ño in illa vixi.
Vñ etiā Anſelm⁹ in meditatōnibꝫ. O
lignū aridū ꝛ inutile eternis ignibꝫ dig/
num. q̇d reſpōdebis in illa die cū exige/
tur a te vſqꝫ ad ictū oculi om̄e tp̄s viuen
di tibi impēſum. Tūc q̄ppe damnabit̄
q̇cquid fuerit inuētuꝫ opis in te vel ocio
ſi ſermonis vſqꝫ ad minimā cogitatōem
et tp̄s quo vixiſti: ſi nō fuerit ad volūta/
tem dei directum. O ¶ Quintū eſt
ꝯſideratio future mercedis. Vñ Aug⁹
Si labor te terret vide mercedē. Vñ ō
Gen̄. xv. Et fact⁹ eſt ſermo dn̄i ad abra
ham ꝑ viſionem dicēs Noli timere abra
ham: ego ꝓtector tuus ꝛ merces tua ma
gna nimis. Sic iā pōt xp̄s dicere cuili/
bet hoī bonū operāti. Ergo ſi terret pi/
grū hoīem labor: attrahat euꝫ merces.
Vñ grauis dicta videt̄ breuis mercēna/
rio ſi in fine diei expectat magnū ꝑcium
tp̄ale: quod tamē parū eſt reſpectu eter/
ni p̄mij. Vñ Greg⁹. Spes in eternita
te aīm exigit Et idcirco nulla mala que
exterius tolerat ſentit. Chriſ. Si tēpe/
ſtas nautis: vulnera militibꝫ: ſi frigora
agricultoribꝫ ꝓpter premiuꝫ tp̄ale leuia
ſunt. Quanto magis debēt ēē leuia ꝓp
ter p̄miū ſempiternū Si q̇s diceret. ſur
ge. vigila ꝛ ora hac die ꝛ cras dabo tibi
centū florenos. Et ſecūda nocte plus ꝓ
mitteret. ꝛ tercia nocte multo plus. ꝛ q̄r
ta maiorem honorē ꝛ dignitatē ꝛ diuiti
as q̄ꝫ habet imperator: faceres libēter ꝛ
ſponte ꝛ ꝓmpte. Sꝫ hec nihil ſūt reſpe/
ctu mercedis quā deus ꝓmittit opanti
bus bona opa. Vñ Berñ. ſup Cātica
Reuera verū eſt gaudiū ꝛ ſolum qd̄ nō
de creatura: ſed de creatore ꝯcipitur. qd̄
cū poſſides: nemo tollet a te. cui ꝯpata
oīs aliūde iocūditas meror eſt. oīs ſua/
uitas dolor eſt. oē dulce amarū. oē deco
rū fedū. omne aliud qd̄ delectare poſſit
moleſtū. vñ Aug⁹. de li. ar. Tāta ē pul
chritudo iuſticie. tāta eſt iocūditas lucꝭ
eterne. vt etiā ſi nō liceret in ea ampli⁹
manere q̄ꝫ vnius diei hora. ꝓpter hoc ſo
lum innumerabiles anni hui⁹ vite ple/
ni delicijs ꝛ etiā cū affluētia tp̄alium bo
noꝝ recte meritoqꝫ ꝯtemnerētur. Vñ ō
etiā Hiero. in quadā ep̄l'a. Null⁹ labor
durus. nullum tp̄s longū videri debꝫ q̄
gl'a eternitatis acq̇ritur. Vñ exempluꝫ
legit̄ in vitaſpatrū. Quidā frat̄ interro
gauit abbatē achillē dicens Cur ſedēs
i cella mea patior accidiā. Cui ſenex ait
Quia nōdū vidiſti reqem quā ſperam⁹
neqꝫ tormenta q̄ timemus. ſi em̄ ea iſpi
ceres diligenter. etſi vermibus eſſet ple/
na cella tua vſqꝫ ad collū: etiam in ipſis
ꝑmaneres ſine accidia.

De auaricia.

Auaricia deteſtanda eſt. Pri
mo ꝓpter multiplices maledi
ctōes q̄ in ſcripturis auarꝭ in
flicte ſunt. Vñ Luc. vi. Ve
vobis diuitibꝫ q̄ hic habetis ꝯſolatōeꝫ
vrām. Jac. v. Agite nūc diuites. plora
te vlulātes in miſerijs veſtris q̄ aduenī
ent vob̄. diuitie vr̄e putrefacte ſūt. ꝛ ve/
ſtimēta vr̄a a tinea ſunt comeſta Auꝝ ꝛ
argentū vr̄m eruginauit. ꝛ erugo eoꝝ in
teſ. erit vob̄. ꝛ mā. car. ve. ſic ignis the.
v. irā in no. dieb; Itē Aug⁹. Ve illis q̄
inhiant vt augeant res pituras vñ eter/
nas amittāt Et ſic cū q̇s diligēter ſacrā
ſcp̄turā aduertit: tūc xij. maledictōes re
periūt̄ ſup auaros diuites. qua ē merito